

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/127/2003

JAKICH INSTYTUCJI CHCEMY W UE?

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, SIERPIEŃ 2003

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

W lipcu Konwent Europejski przyjął ostateczny projekt traktatu ustanawiającego konstytucję dla Europy. Postanowienia traktatu zmierzają do pogłębienia wspólnotowego wymiaru Unii Europejskiej i mają służyć m. in. usprawnieniu funkcjonowania instytucji europejskich po rozszerzeniu Piętnastki. Projekt przewiduje m. in. utworzenie urzędu prezydenta Rady Europejskiej oraz ministra spraw zagranicznych UE (zarazem wiceprzewodniczącego Komisji Europejskiej). W ostatnim okresie nasiliły się także inicjatywy mające na celu utworzenie w przyszłości wspólnych sił obronnych Unii Europejskiej. W lipcu po raz kolejny zapytaliśmy Polaków o ich poglądy na temat instytucjonalnego kształtu przyszłej UE¹.

Jak można sądzić na podstawie zmian opinii społecznej w tej sprawie, wyobrażenia Polaków o tym, jakie instytucje europejskie powinny powstać, nie są jeszcze do końca wykrystalizowane i zależą w znacznym stopniu od bieżących wydarzeń i komentarzy. W ciągu czterech miesięcy, dzielących dwa badania poświęcone tej kwestii, spadło poparcie dla idei wspólnego rządu i urzędu prezydenta, wzrosła natomiast akceptacja utworzenia oddziałów wojskowych pod wspólnym dowództwem.

Podobnie jak w marcu tego roku Polacy są przychylniej nastawieni do idei powołania w Unii Europejskiej instytucji pełniącej funkcję wspólnego rządu niż utworzenia urzędu prezydenta. Powstanie instytucji będącej odpowiednikiem rządu popiera prawie połowa Polaków (47%), a utworzenie urzędu prezydenta - niespełna jedna trzecia (32%).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (158) przeprowadzono w dniach 4-7 lipca 2003 roku na liczącej 952 osoby reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Czy, Pana(i) zdaniem, w Unii Europejskiej powinna (powinien/powinny) powstać:	Deklaracje respondentów według terminów badań					
	III '03	VII '03	III '03	VII '03	III '03	VII '03
	Tak		Nie		Trudno powiedzieć	
	w procentach					
- instytucja pełniąca funkcję wspólnego rządu	52	47	23	29	25	24
- urząd prezydenta	39	32	34	41	27	26
- oddziały wojskowe pod wspólnym dowództwem	44	52	32	26	24	22
- urząd ministra prowadzącego wspólną politykę zagraniczną	-	45	-	29	-	26

Kiedy w marcu badaliśmy akceptację uzgadniania kierunków polityki zagranicznej przez wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej², tylko 36% ankietowanych pozytywnie oceniało tę propozycję. Większość natomiast (61%) była zdania, że państwa UE powinny mieć jak najwięcej swobody w określaniu swojej polityki zagranicznej. Niechęć do prowadzenia wspólnej polityki zagranicznej przez państwa unijne wyrażano zapewne pod wpływem kontrowersji w sprawie wojny w Iraku i ostrej krytyki proamerykańskiego stanowiska Polski przez prezydenta Francji Jacques'a Chiraca. Można sądzić, że dziś opinie w tej kwestii byłyby inne. Znaczna część Polaków (45%) opowiada się bowiem za utworzeniem urzędu ministra spraw zagranicznych Unii Europejskiej, a ponad połowa (52%) popiera powstanie oddziałów wojskowych pod wspólnym dowództwem.

Opinie na temat pogłębiania wspólnoty w ramach Unii Europejskiej różnicują cechy społeczno-demograficzne ankietowanych. Za utworzeniem urzędu prezydenta, instytucji pełniącej funkcję wspólnego rządu oraz powołaniem ministra spraw zagranicznych najczęściej opowiadają się osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, pracownicy fizyczno-umysłowi, robotnicy niewykwalifikowani oraz bezrobotni. Przeciwni powstaniu tych instytucji i urzędów są przede wszystkim mieszkańcy dużych miast, liczących ponad 500 tys. ludności, osoby z wyższym wykształceniem, a spośród grup społeczno-zawodowych kadra kierownicza i inteligencja oraz pracujący na własny rachunek poza rolnictwem. Zróżnicowane

² Por. komunikat CBOS „Jakiej Unii chcemy”, marzec 2003.

są opinie ludzi młodych (do 24 roku życia) oraz uczniów i studentów - należą oni do największych przeciwników utworzenia urzędu prezydenta, jednocześnie zaś częściej niż przeciętnie aprobują koncepcję powstania wspólnego rządu i urzędu ministra spraw zagranicznych UE.

Nieco inaczej rozkładają się w poszczególnych grupach społeczno-demograficznych opinie na temat utworzenia oddziałów wojskowych pod wspólnym unijnym dowództwem. Propozycji tej najbardziej przychylni są ludzie młodzi (w wieku od 18 do 24 lat) oraz uczniowie i studenci. Ponadto zwolennikami tej koncepcji są stosunkowo często mieszkańcy miast liczących od 101 do 500 tys. ludności, osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, ale także z wyższym wykształceniem. W grupach społeczno-zawodowych ideę tę najczęściej popierają: kadra kierownicza i inteligencja, pracujący na własny rachunek poza rolnictwem, robotnicy niewykwalifikowani, a także bezrobotni. Przeciwno wspólnym siłom zbrojnym wypowiadają się głównie mieszkańcy największych miast.

Nieco inne wyobrażenia o przyszłym kształcie instytucji unijnych mają zwolennicy i przeciwnicy integracji. Osoby popierające członkostwo Polski w Unii Europejskiej przychylniej niż jego przeciwnicy odnoszą się do propozycji nadania UE bardziej wspólnotowego charakteru. Ponad połowa zwolenników integracji opowiada się za powołaniem instytucji będącej odpowiednikiem wspólnego rządu (54% wskazań), powstaniem urzędu ministra spraw zagranicznych (51%) oraz utworzeniem oddziałów wojskowych pod wspólnym dowództwem (60%). Większy odsetek badanych z tej grupy (42%) jest niechętny utworzeniu urzędu prezydenta, niż popiera tę propozycję (37%). Przeciwnicy członkostwa Polski w Unii Europejskiej częściej odrzucają, niż aprobują każde z przedstawionych rozwiązań.

Ponadto warto zauważyć, że poparcie dla utworzenia oddziałów wojskowych pod wspólnym dowództwem wiąże się z akceptacją udziału polskich żołnierzy w operacji na Bliskim Wschodzie. Oznacza to, że Polacy nie dostrzegają sprzeczności między zaangażowaniem polskich sił zbrojnych w Iraku u boku Stanów Zjednoczonych a obecnością naszych wojsk w strukturach unijnych, kierując się raczej ogólnym przekonaniem o potrzebie współpracy międzynarodowej w tej dziedzinie.

Tabela 2

Od 1 września Polska będzie zarządzać jedną ze stref stabilizacyjnych w Iraku. W związku z tym zaplanowano wyjazd do tego kraju około 2 tysięcy polskich żołnierzy. Czy popiera Pan(i) udział polskich żołnierzy w operacji w Iraku czy też nie?	Czy, Pana(i) zdaniem, w Unii Europejskiej powinny powstać oddziały wojskowe pod wspólnym dowództwem?			Ogółem
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
	w procentach			
Zdecydowanie popieram	82	10	8	100
Raczej popieram	57	24	19	100
Raczej nie popieram	48	26	26	100
Zdecydowanie nie popieram	45	34	21	100
Trudno powiedzieć	32	19	49	100

Opracowała
Beata ROGUSKA

A N E K S

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, w Unii Europejskiej powinna powstać instytucja pełniąca funkcję wspólnego rządu?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	47	29	24	952
Płeć				
Mężczyźni	50	34	15	454
Kobiety	43	24	33	497
Wiek				
18-24 lat	56	25	20	147
25-34	51	30	19	175
35-44	49	36	15	171
45-54	47	29	24	191
55-64	43	26	31	105
65 lat i więcej	34	26	40	162
Miejsce zamieszkania				
Wieś	44	25	30	351
Miasto do 20 tys.	51	26	23	130
20-100 tys.	43	35	23	184
101-500 tys.	51	25	24	170
501 tys. i więcej mieszk.	49	40	12	116
Wykształcenie				
Podstawowe	38	23	40	256
Zasadnicze zawodowe	58	20	22	244
Średnie	47	35	17	359
Wyższe	40	45	15	94
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	51	37	12	62
Prac.umysł.niż.szczębla	50	35	14	76
Pracownicy fiz.- umysł.	57	29	14	77
Robotnicy wykwalifikowani	46	27	26	59
Robotnicy niewykwalifik.	57	9	33	39
Rolnicy	30	38	32	46
Pracujący na własny rach.	39	47	14	43
Bierni zawodowo				
Renciści	36	25	38	109
Emeryci	36	32	32	169
Uczniowie i studenci	55	31	15	91
Bezrobotni	58	23	18	131
Gospodynie domowe i inni	47	12	42	49
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	51	30	19	127
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	54	29	17	67
sekt. pryw. poza rolnict.	46	37	17	170
prywatnym gosp. rolnym	30	40	29	50
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	43	27	30	124
300-399	54	18	27	99
400-599	46	31	23	204
600-800	54	29	17	151
Powyżej 800 zł	50	30	20	153
Ocena własnych war. mater.				
Złe	43	27	30	328
Średnie	46	29	24	463
Dobre	54	32	14	161
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	40	22	38	74
Raz w tygodniu	46	28	26	440
1-2 razy w miesiącu	49	29	22	158
Kilka razy w roku	47	32	21	184
W ogóle nie uczestniczy	51	35	15	95
Poglądy polityczne				
Lewica	51	33	15	194
Centrum	53	29	18	289
Prawica	50	37	13	225
Trudno powiedzieć	32	18	50	243

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, w Unii Europejskiej powinien powstać urząd prezydenta?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	32	41	26	952
Płeć				
Mężczyźni	32	50	19	454
Kobiety	33	34	33	497
Wiek				
18-24 lat	33	56	11	147
25-34	33	47	20	175
35-44	30	49	20	171
45-54	36	36	28	191
55-64	31	36	33	105
65 lat i więcej	29	25	46	162
Miejsce zamieszkania				
Wieś	27	38	35	351
Miasto do 20 tys.	42	35	23	130
20-100 tys.	24	50	25	184
101-500 tys.	48	31	21	170
501 tys. i więcej mieszk.	26	61	13	116
Wykształcenie				
Podstawowe	33	27	40	256
Zasadnicze zawodowe	39	33	27	244
Średnie	30	51	19	359
Wyższe	21	64	16	94
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	26	61	13	62
Prac. umysł. niż. szczebla	35	50	15	76
Pracownicy fiz.- umysł.	44	43	13	77
Robotnicy wykwalifikowani	28	47	25	59
Robotnicy niewykwalifik.	47	17	36	39
Rolnicy	24	36	40	46
Pracujący na własny rach.	23	61	16	43
Bierni zawodowo				
Renciści	27	26	47	109
Emeryci	31	32	36	169
Uczniowie i studenci	27	64	10	91
Bezrobotni	38	43	18	131
Gospodynie domowe i inni	35	19	45	49
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	36	44	20	127
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	29	46	25	67
sekt. pryw. poza rolnict.	34	52	15	170
prywatnym gosp. rolnym	27	37	37	50
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	38	35	27	124
300-399	33	35	32	99
400-599	35	40	25	204
600-800	33	46	21	151
Powyżej 800 zł	35	45	20	153
Ocena własnych war. mater.				
Złe	30	38	32	328
Średnie	32	41	27	463
Dobre	38	48	14	161
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	26	31	44	74
Raz w tygodniu	30	40	30	440
1-2 razy w miesiącu	33	46	21	158
Kilka razy w roku	37	43	20	184
W ogóle nie uczestniczy	36	47	17	95
Poglądy polityczne				
Lewica	38	44	18	194
Centrum	36	44	20	289
Prawica	30	52	18	225
Trudno powiedzieć	26	26	49	243

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, w Unii Europejskiej powinny powstać oddziały wojskowe pod wspólnym dowództwem?

	(%)			Liczba osób
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
Ogółem	52	26	22	951
Płeć				
Mężczyźni	57	30	12	453
Kobiety	46	22	32	497
Wiek				
18-24 lat	66	24	10	147
25-34	47	34	19	175
35-44	52	31	17	171
45-54	58	19	23	191
55-64	52	22	26	105
65 lat i więcej	35	25	40	162
Miejsce zamieszkania				
Wieś	44	25	31	350
Miasto do 20 tys.	53	29	19	130
20-100 tys.	55	24	20	184
101-500 tys.	60	20	20	170
501 tys. i więcej mieszk.	53	37	10	116
Wykształcenie				
Podstawowe	43	23	33	256
Zasadnicze zawodowe	59	18	24	243
Średnie	51	34	15	359
Wyższe	59	24	17	94
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	63	20	17	62
Prac. umysł. niż. szczebla	57	25	17	76
Pracownicy fiz.- umysł.	54	34	12	77
Robotnicy wykwalifikowani	49	31	20	59
Robotnicy niewykwalifik.	60	20	20	39
Rolnicy	28	33	39	46
Pracujący na własny rach.	62	29	10	43
Bierni zawodowo				
Renciści	46	19	35	109
Emeryci	43	26	31	168
Uczniowie i studenci	64	29	7	91
Bezrobotni	58	25	17	131
Gospodynie domowe i inni	38	23	40	49
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	56	25	19	127
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	61	24	15	67
sekt. pryw. poza rolnict.	56	31	14	170
prywatnym gosp. rolnym	32	33	36	50
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	46	29	24	124
300-399	49	26	24	99
400-599	56	26	18	203
600-800	57	25	18	151
Powyżej 800 zł	53	28	18	153
Ocena własnych war. mater.				
Złe	46	28	25	327
Średnie	53	23	24	463
Dobre	59	29	12	161
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	41	21	38	73
Raz w tygodniu	48	26	26	440
1-2 razy w miesiącu	55	28	17	158
Kilka razy w roku	58	27	15	184
W ogóle nie uczestniczy	61	24	15	95
Poglądy polityczne				
Lewica	58	28	13	194
Centrum	57	26	17	289
Prawica	52	35	13	225
Trudno powiedzieć	39	16	45	242

Tabela 4. Czy, Pana(i) zdaniem, w Unii Europejskiej powinien powstać urząd ministra prowadzącego wspólną politykę zagraniczną?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	45	29	26	951
Płeć				
Mężczyźni	45	36	19	453
Kobiety	45	22	33	497
Wiek				
18-24 lat	62	22	16	147
25-34	42	37	21	175
35-44	44	34	22	171
45-54	48	28	24	191
55-64	41	26	32	105
65 lat i więcej	32	24	44	162
Miejsce zamieszkania				
Wieś	38	28	35	350
Miasto do 20 tys.	53	25	21	130
20-100 tys.	47	28	25	184
101-500 tys.	50	24	27	170
501 tys. i więcej mieszk.	46	45	9	116
Wykształcenie				
Podstawowe	38	23	39	256
Zasadnicze zawodowe	51	21	28	243
Średnie	46	35	19	359
Wyższe	43	40	16	94
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	37	47	16	62
Prac. umysł. niż. szczebla	55	32	13	76
Pracownicy fiz.- umysł.	53	31	16	77
Robotnicy wykwalifikowani	48	28	24	59
Robotnicy niewykwalifik.	54	9	36	39
Rolnicy	25	40	35	46
Pracujący na własny rach.	43	42	15	43
Bierni zawodowo				
Renciści	34	23	43	109
Emeryci	39	27	35	168
Uczniowie i studenci	55	32	13	91
Bezrobotni	53	24	23	131
Gospodynie domowe i inni	39	20	41	49
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	52	28	20	127
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	40	37	23	67
sekt. pryw. poza rolnict.	47	36	17	170
prywatnym gosp. rolnym	29	37	34	50
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	41	29	29	124
300-399	45	26	29	99
400-599	46	29	25	203
600-800	47	30	23	151
Powyżej 800 zł	44	36	20	153
Ocena własnych war. mater.				
Złe	42	27	31	327
Średnie	45	27	28	463
Dobre	49	37	14	161
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	34	23	43	73
Raz w tygodniu	45	25	30	440
1-2 razy w miesiącu	41	37	22	158
Kilka razy w roku	48	31	21	184
W ogóle nie uczestniczy	50	36	15	95
Poglądy polityczne				
Lewica	54	32	14	194
Centrum	49	29	22	289
Prawica	44	38	18	225
Trudno powiedzieć	33	17	50	242